

Tervise Arengu Instituut
National Institute for Health Development

Maali Käbin, Laura Aaben / Tervise Arengu Instituut

TERVISENÄITAJATE REGIONAALSEST EBAVÕRDSUSEST EESTIS

Piirkondlikud terviseindikaatorid

- Tervisekäitumine
- Haigestumus
- Suremus
- Tervishoid
- Sotsiaal-majanduslikud näitajad

Võimalikud tervisemõjurite analüüsiviisid

- Samast allikast pärit andmete korreleerimine ja analüüs
  - Teadusuuringud
  - Meil väga vähe andmeallikaid, kust saaks piirkondlikke andmeid
- Kõrvutamine – erinevatest allikatest pärinevate andmete korreleerimine ja analüüs
- NB! Erinevatest allikatest pärinevate andmete kõrvutamisel on mitmeid “agasid.”
- Igal andmeallikal oma süstemaatiline viga:
  - Uuringutes see, et kes üldse valimisse satub (st on nõus osalema)
  - Aruannetega kogutud andmetes:
    - Võimalik üleregistreerimine (patsient käib kord ühes, kord teises asutuses)
    - Mõjutab tervishoiuasutuse asukoht – arstiabi kättesaadavus erinev ja arsti juures käiakse teises maakonnas
  - Registriandmed ehk kõige täpsemad – samas registreid vähe

Andmeallikate vähesus

- Saame arvutada haigus- ja suremuskaotust, aga selle põhjalt ei saa detailsemalt põhjuseid analüüsida
- Eesti suuremates terviseuuringutes ei ole valim koostatud nii, et see hõlmaks maakondlikuks analüüsiks piisavalt uuritavaid

Tervise Arengu Instituut

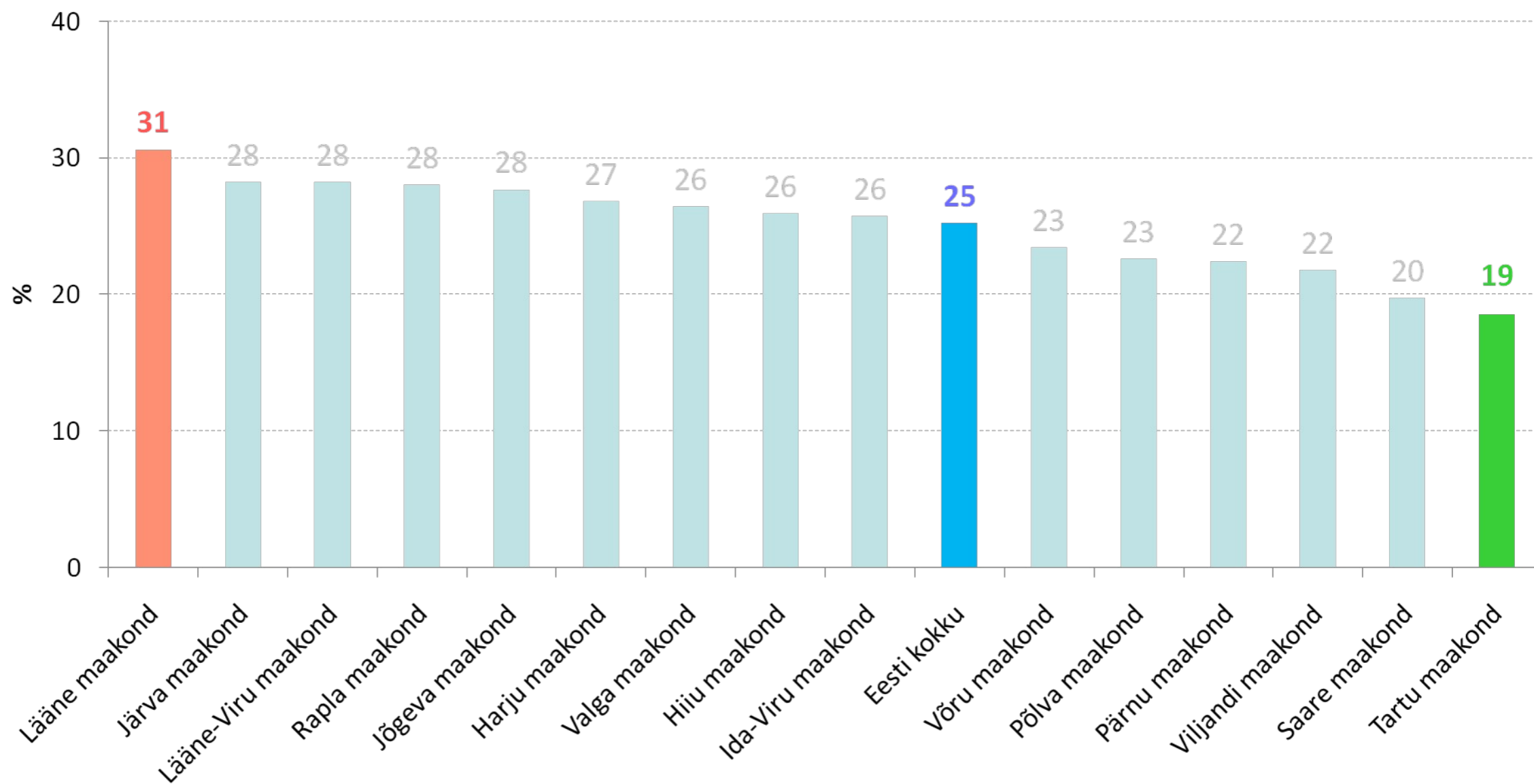
National Institute for Health Development

1

Igapäevane suitsetamine (2011)

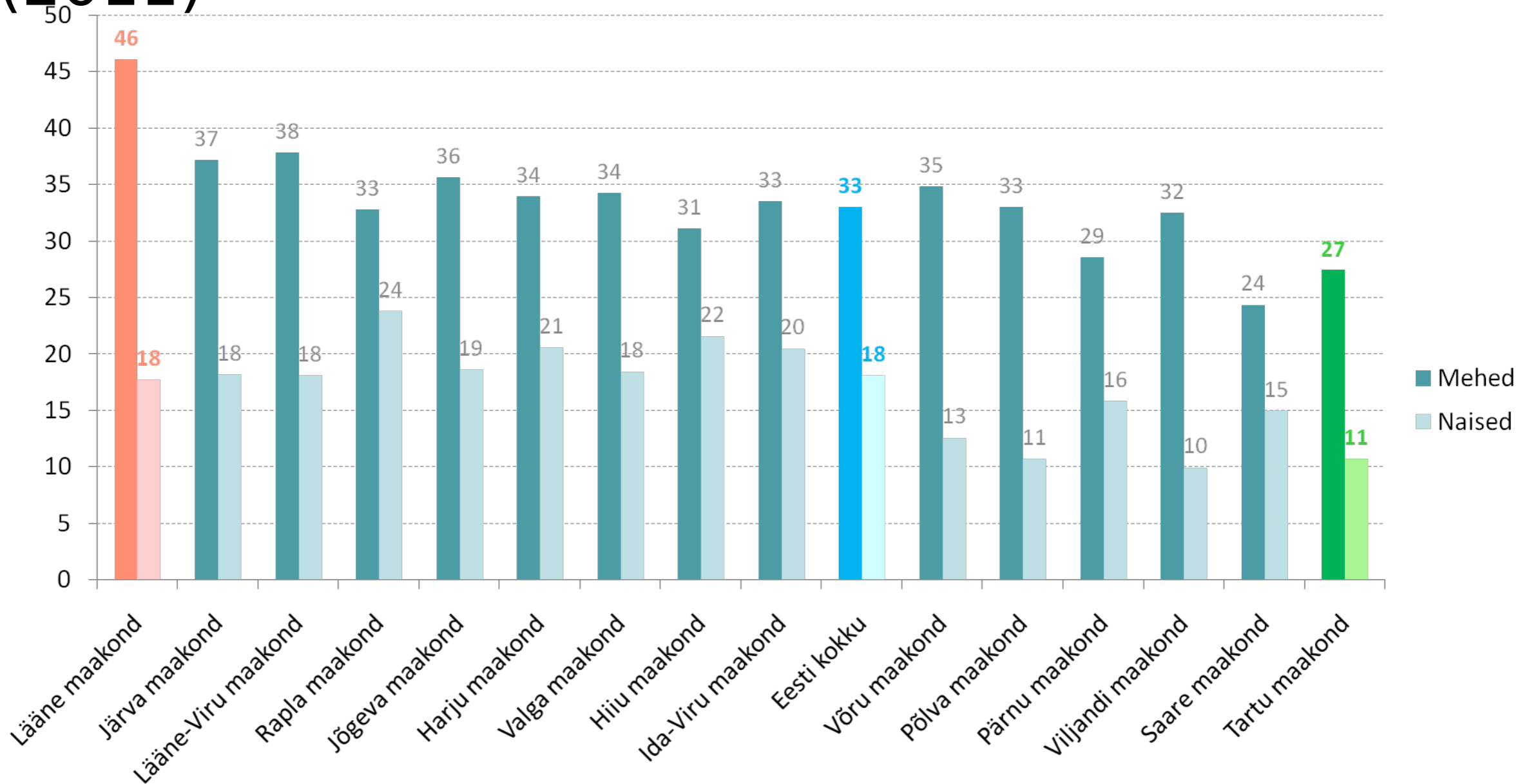

Näitaja: **igapäevane suitsetamine**

Allikas: Paikkonna tervisemõjurite uuring, Tervise Arengu Instituut

Erinevused meeste ja naiste igapäevases suitsetamises (2011)

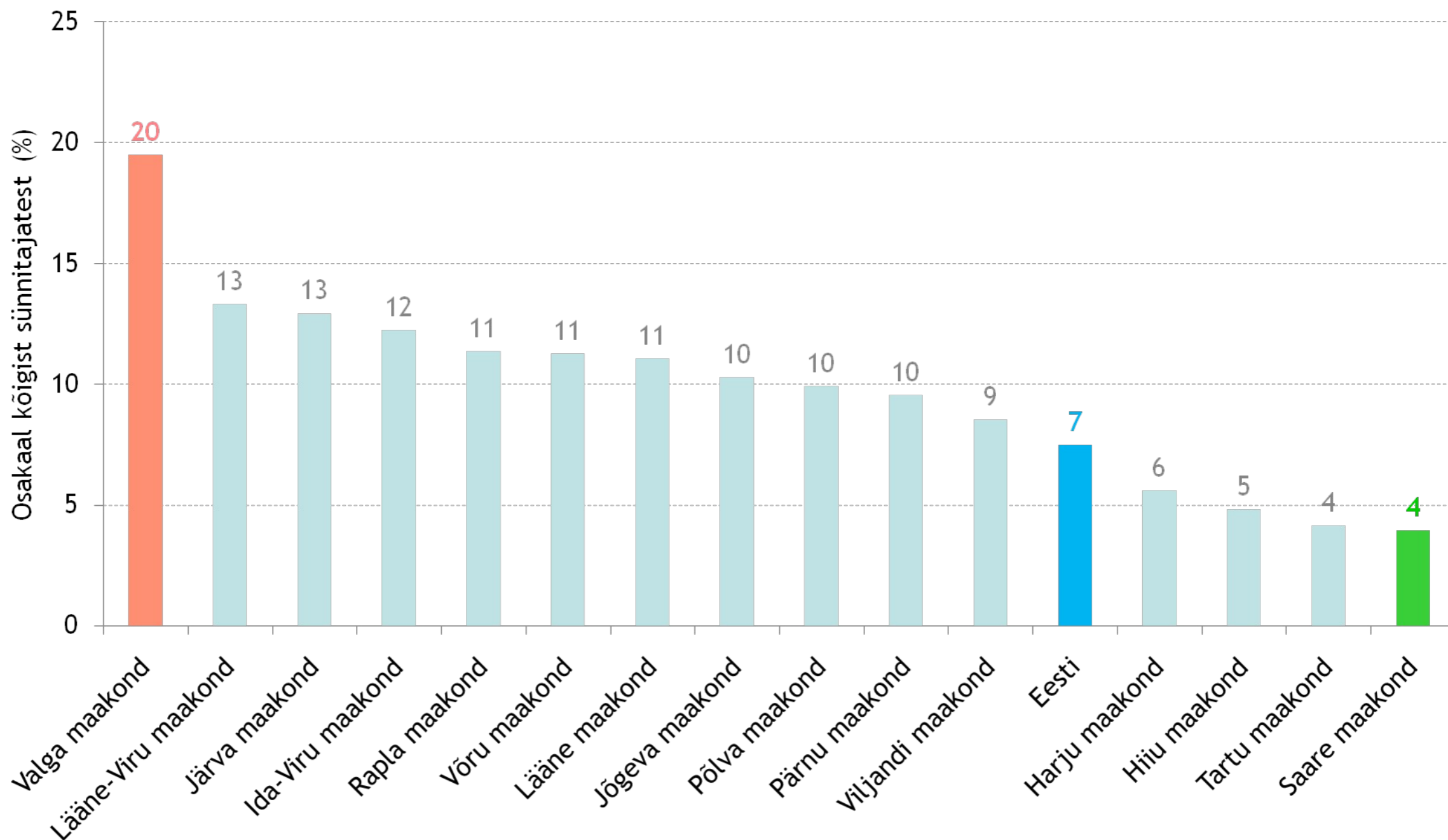

Näitaja: igapäevane suitsetamine meeste ja naiste seas

Allikas: Paikkonna tervisemõjurite uuring, Tervise Arengu Instituut

Suitsetamine raseduse ajal (2011)

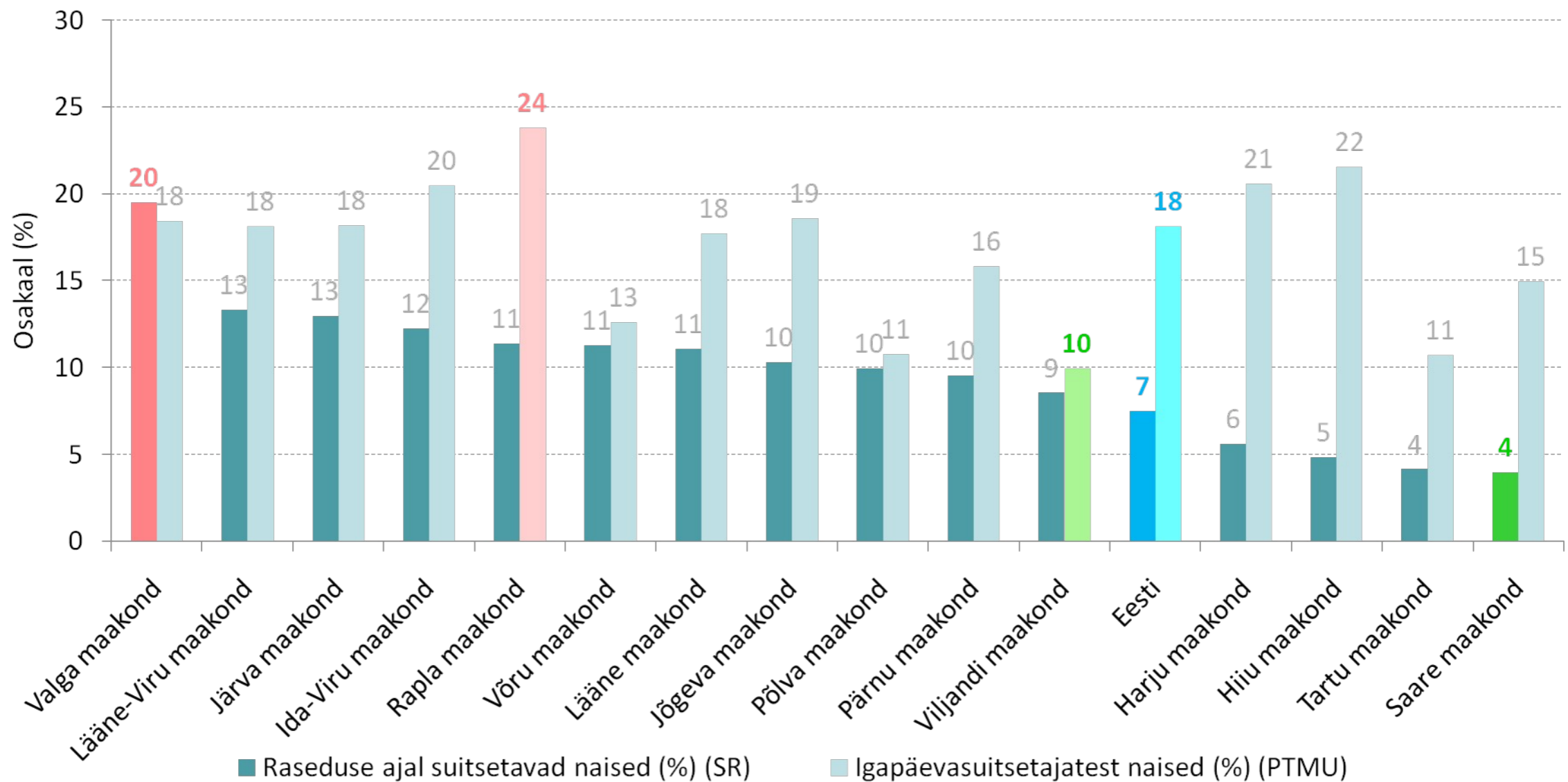
Näitaja: **Suitsetamine raseduse ajal, % kõigist sünnitajatest**

Allikas: Meditsiiniline sünniregister, Tervise Arengu Instituut

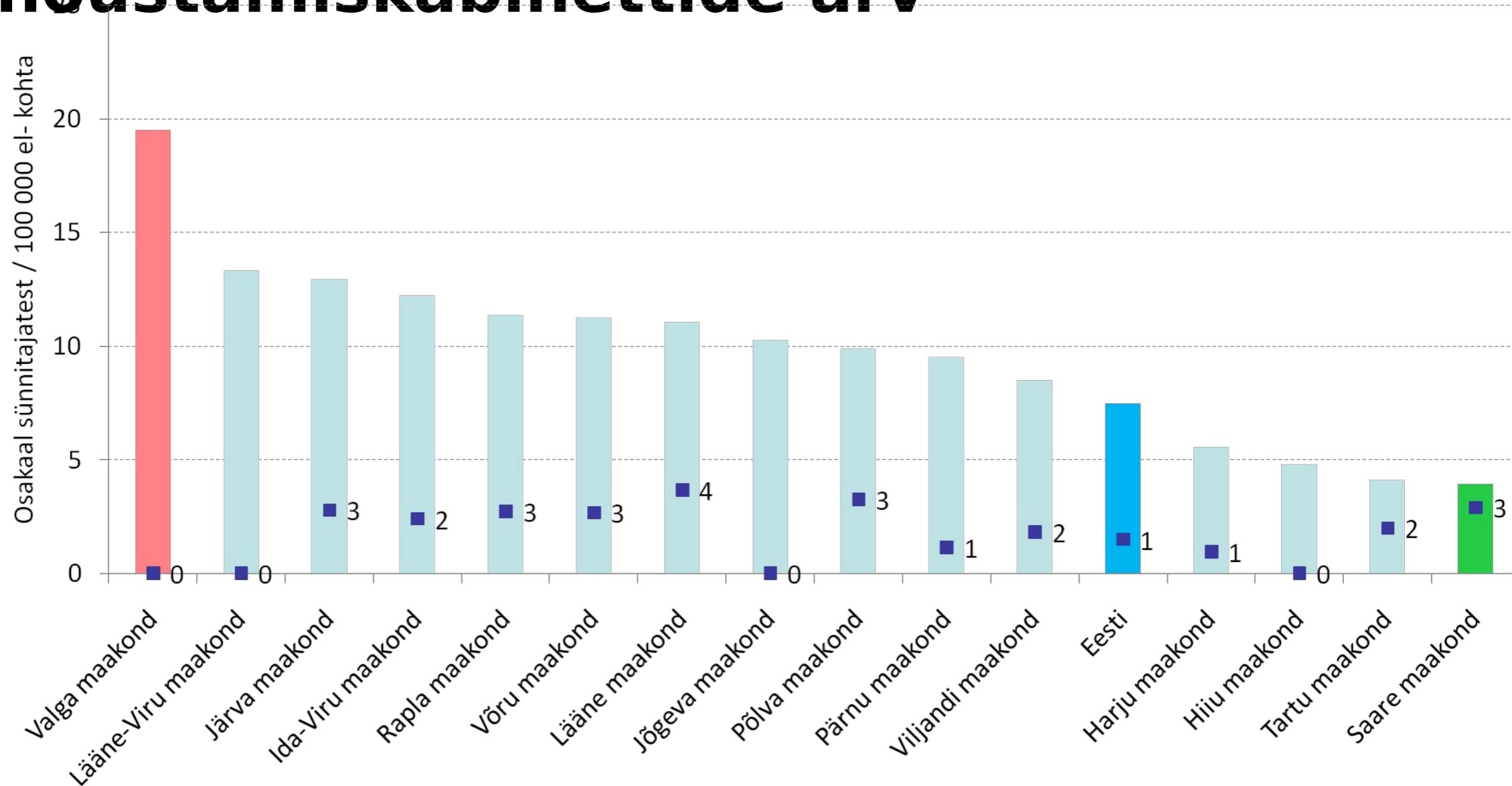
Raseduse ajal vs igapäevaselt suitsetavad naised (2011)

Näitaja: **suitsetamine raseduse ajal, % sünnitajatest / igapäevane suitsetamine naiste seas**

Allikas: Meditsiiniline sünniregister, Tervise Arengu Instituut / Paikkonna tervisemõjurite uuring, Tervise Arengu Instituut

Suitsetamine raseduse ajal vs suitsetamisest loobumise nõustamiskabinettide arv

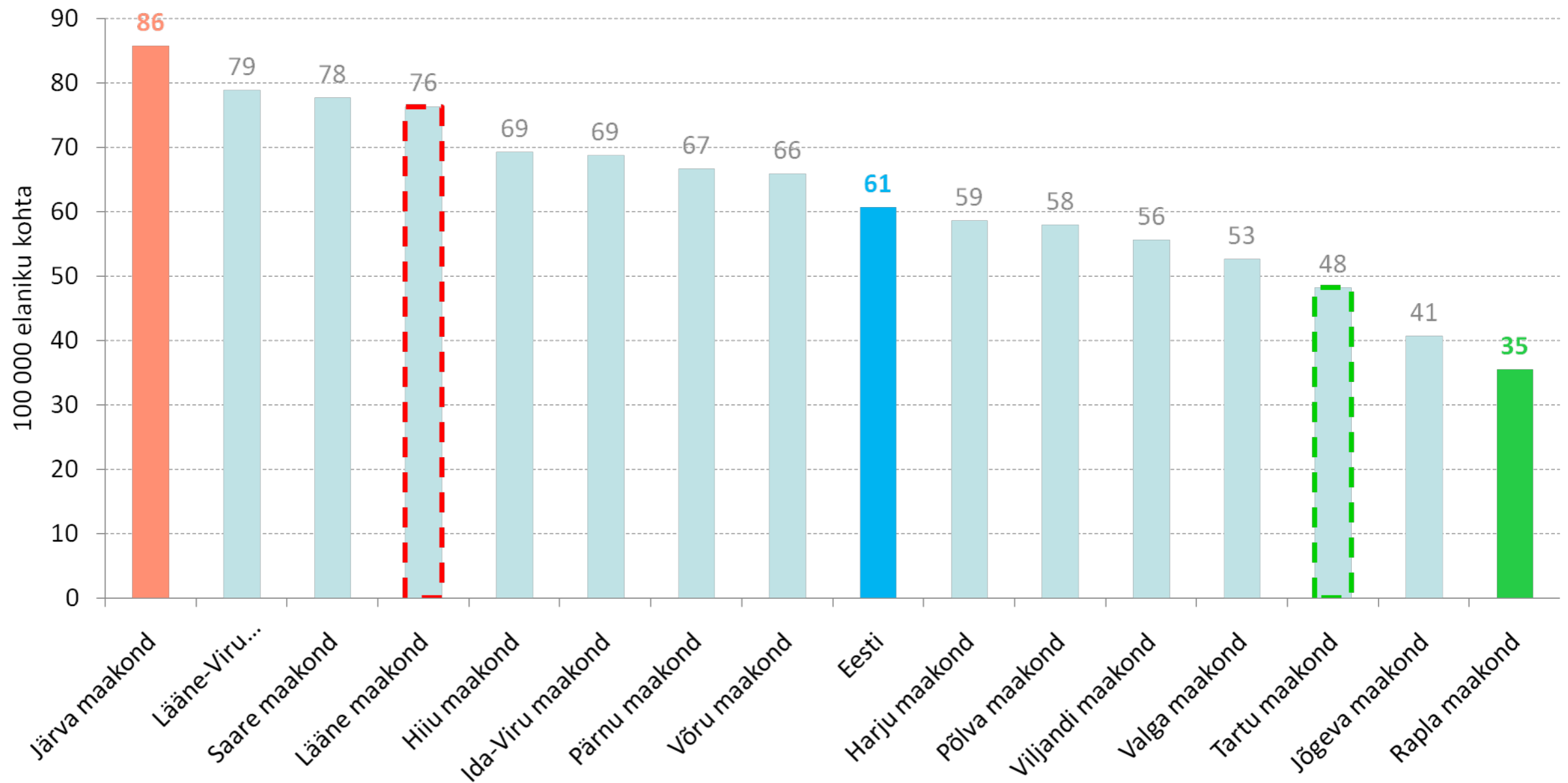

Näitaja: **suitsetamine raseduse ajal, % kõigist sünnitajatest / suitsetamisest loobumise nõustamiskabinettide arv 100 000 elaniku kohta**

Allikas: Meditsiiniline sünniregister, Tervise Arengu Instituut / Terviseinfo.ee

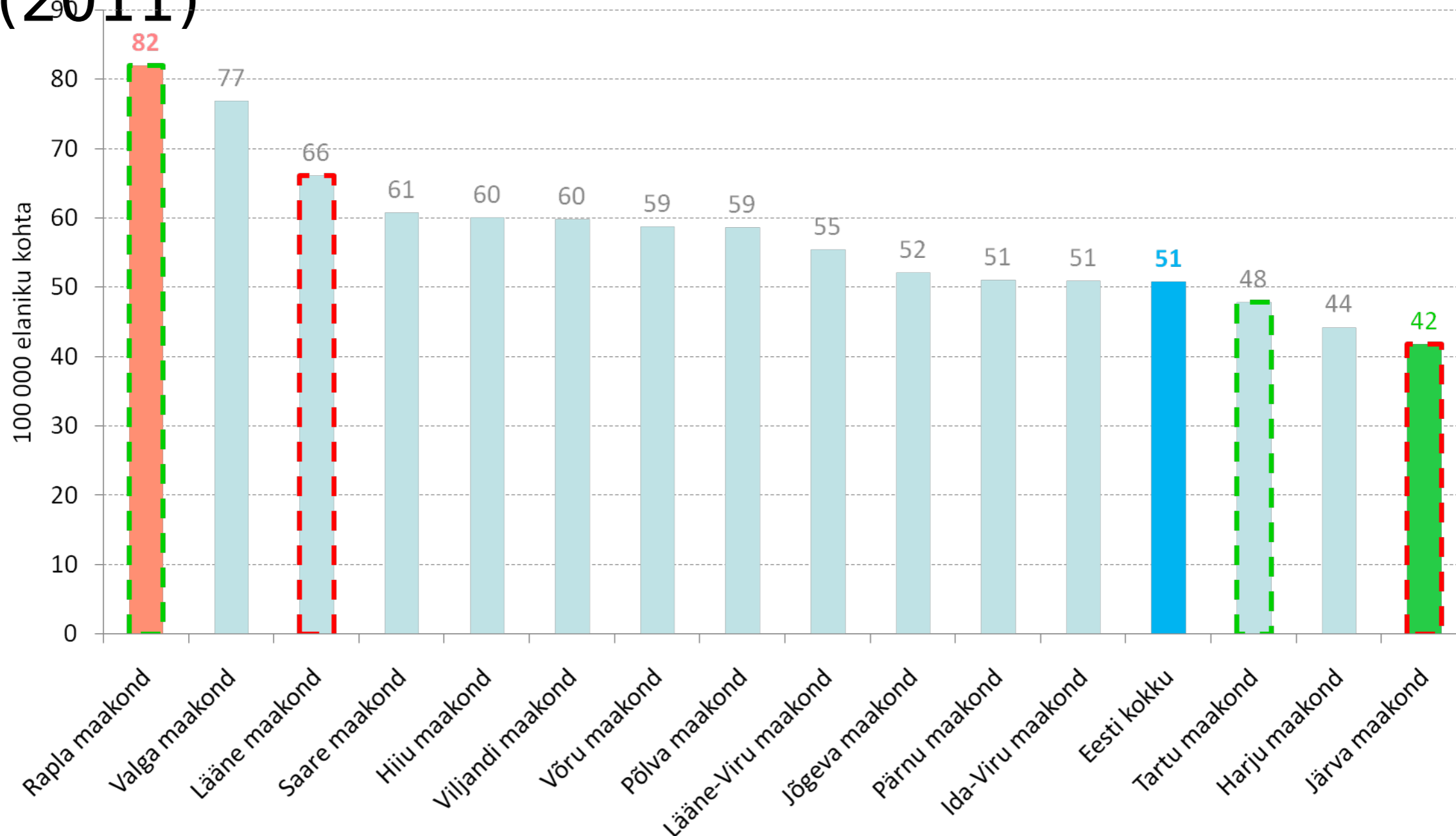
Haigestumus hingamis- ja rindkeresisestest elundite vähki (2008)

Näitaja: **pahaloomulised kasvaja: hingamis- ja rindkeresisised elundid (C30-C39)**

Allikas: Vähiregister, Tervise Arengu Instituut

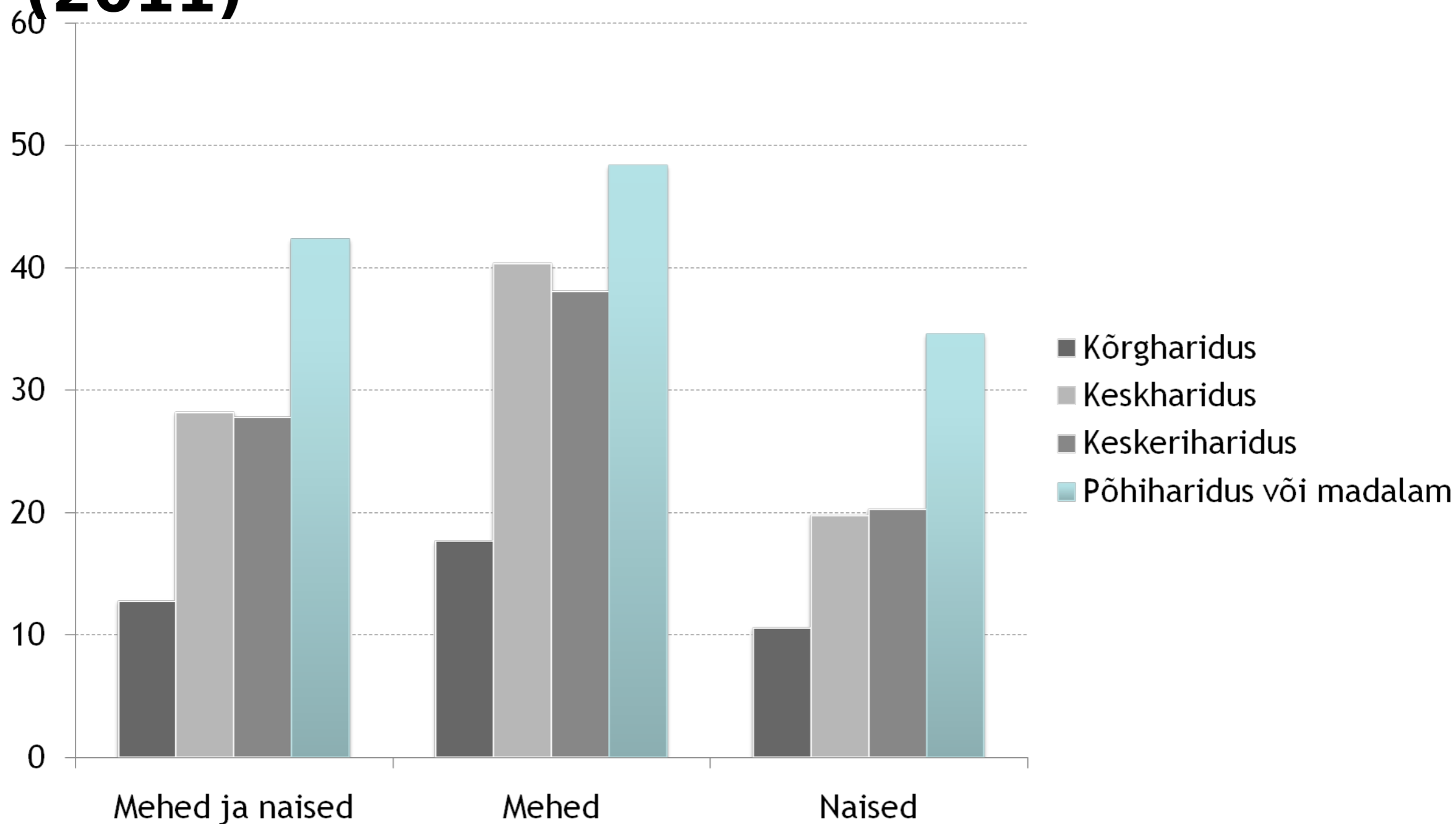
Surma põhjus: kõri- ja kopsuvähk (2011)

Näitaja: **Surma põhjus: kõri, hingetoru, bronhi ja kopsu pahaloomuline kasvaja (C32-C34)**

Allikas: Surma põhjuste register, Tervise Arengu Instituut

Igapäevasuitsetajad hariduse järgi (2011)

Näitaja: **Igapäevasuitsetajate osakaal hariduse järgi**

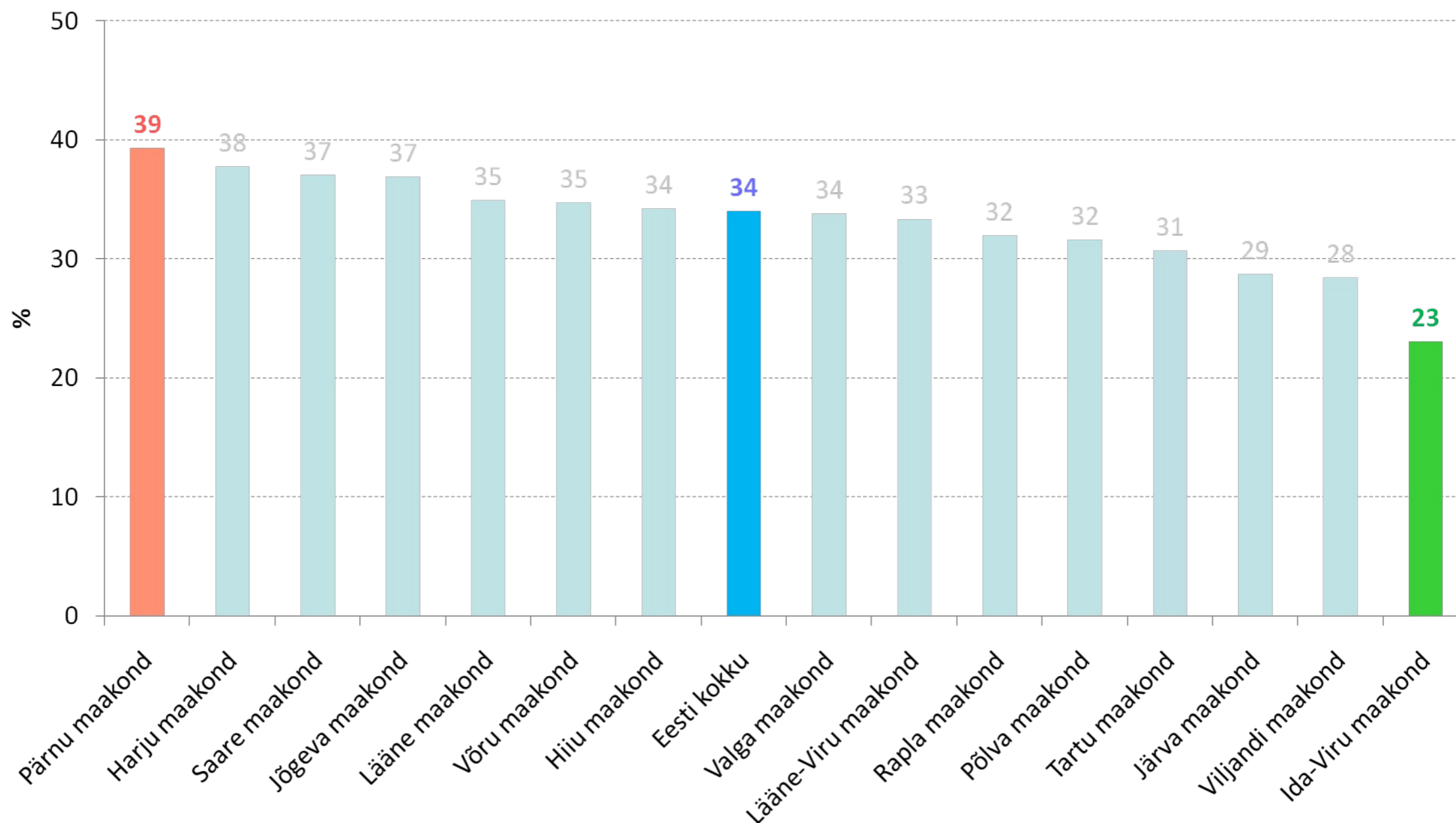
Allikas: Täiskasvanute tervisekäitumise uuring, Tervise Arengu Instituut

2

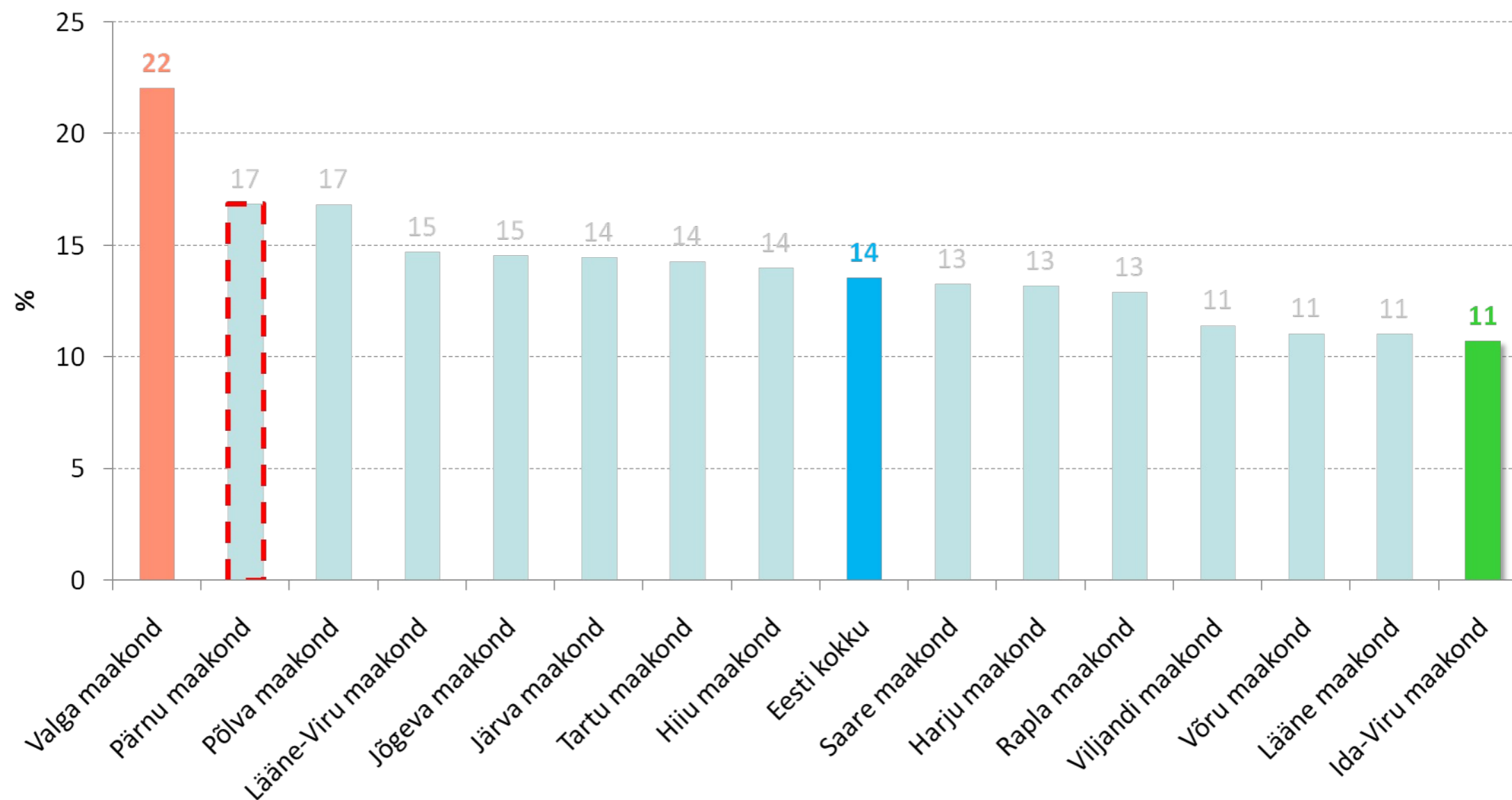
Regulaarne alkoholi tarvitamine (2011)

Näitaja: vähemalt 1 kord nädalas alkoholi tarvitajate osakaal

Allikas: Paikkonna tervisemõjurite uuring, Tervise Arengu Instituut

Purju joomine (2011)

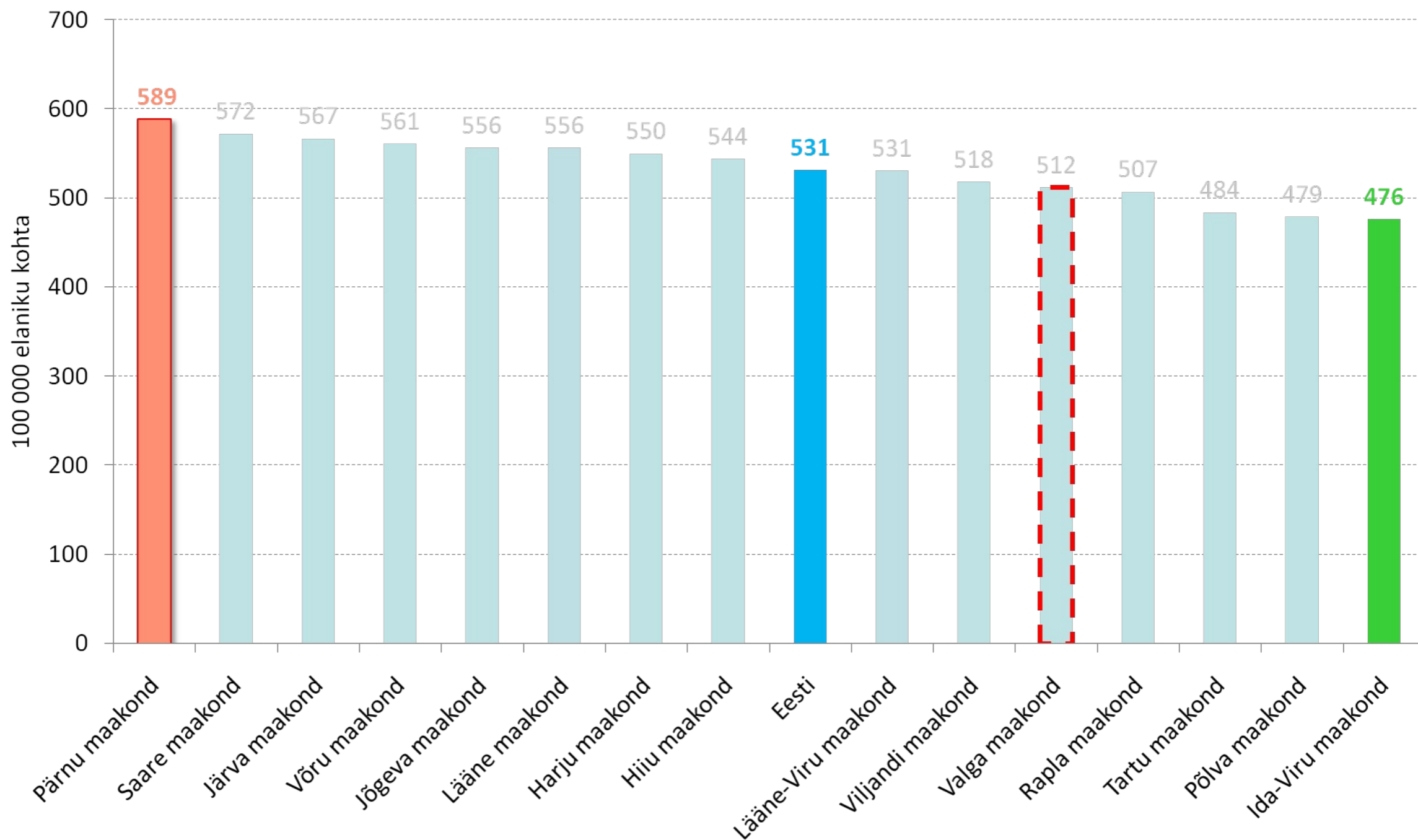
Näitaja: vähemalt 1 kord nädalas korraga vähemalt 6 alkoholi annuse tarvitamine

Allikas: Paikkonna tervisemõjurite uuring, Tervise Arengu Instituut

Haigestumus vähki: kõik paikmed (2008)

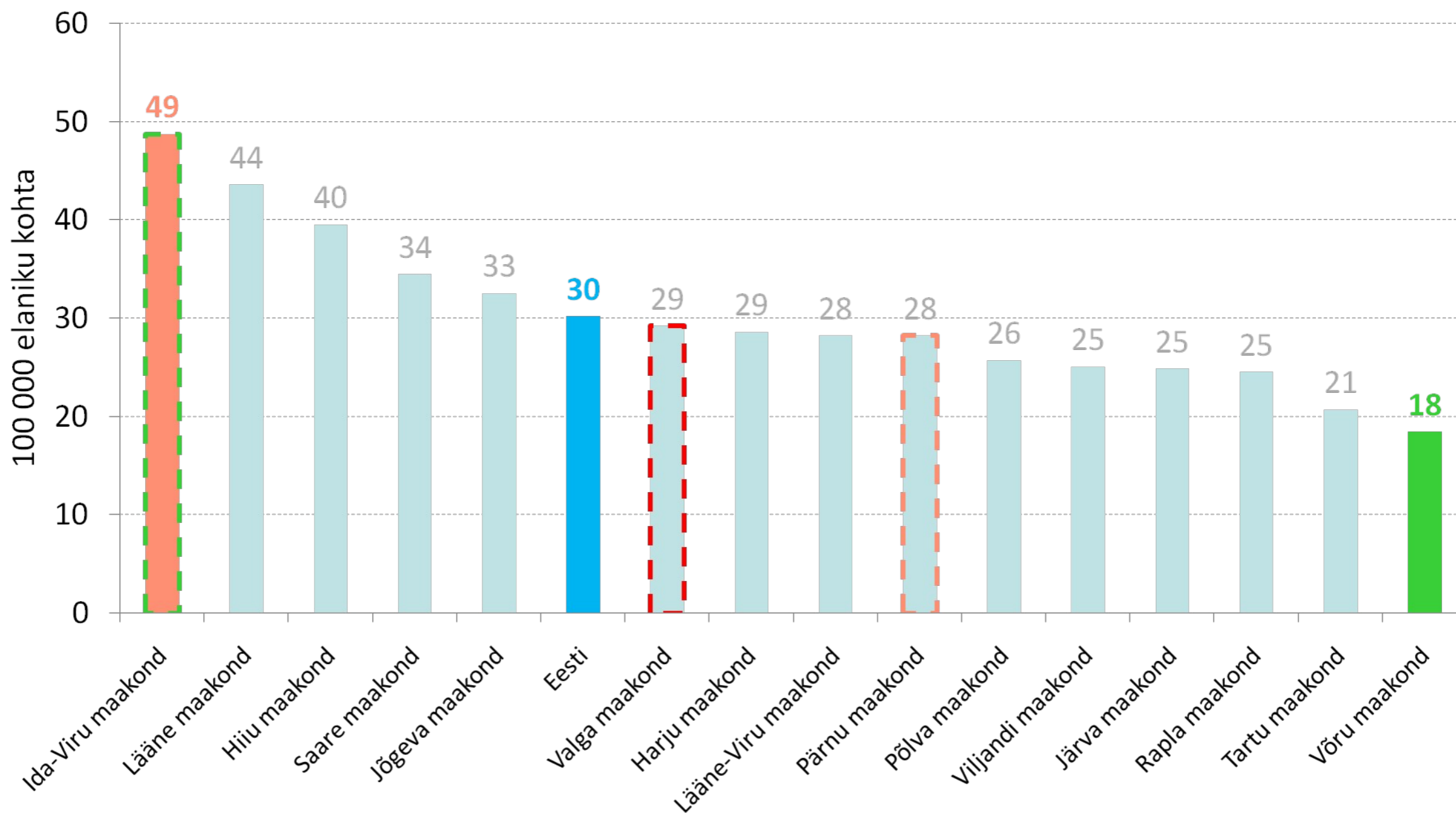

Näitaja: Haigestumus vähki , kõik paikmed (2008) 100 000 elaniku kohta

Allikas: Vähiregister, Tervise Arengu Instituut

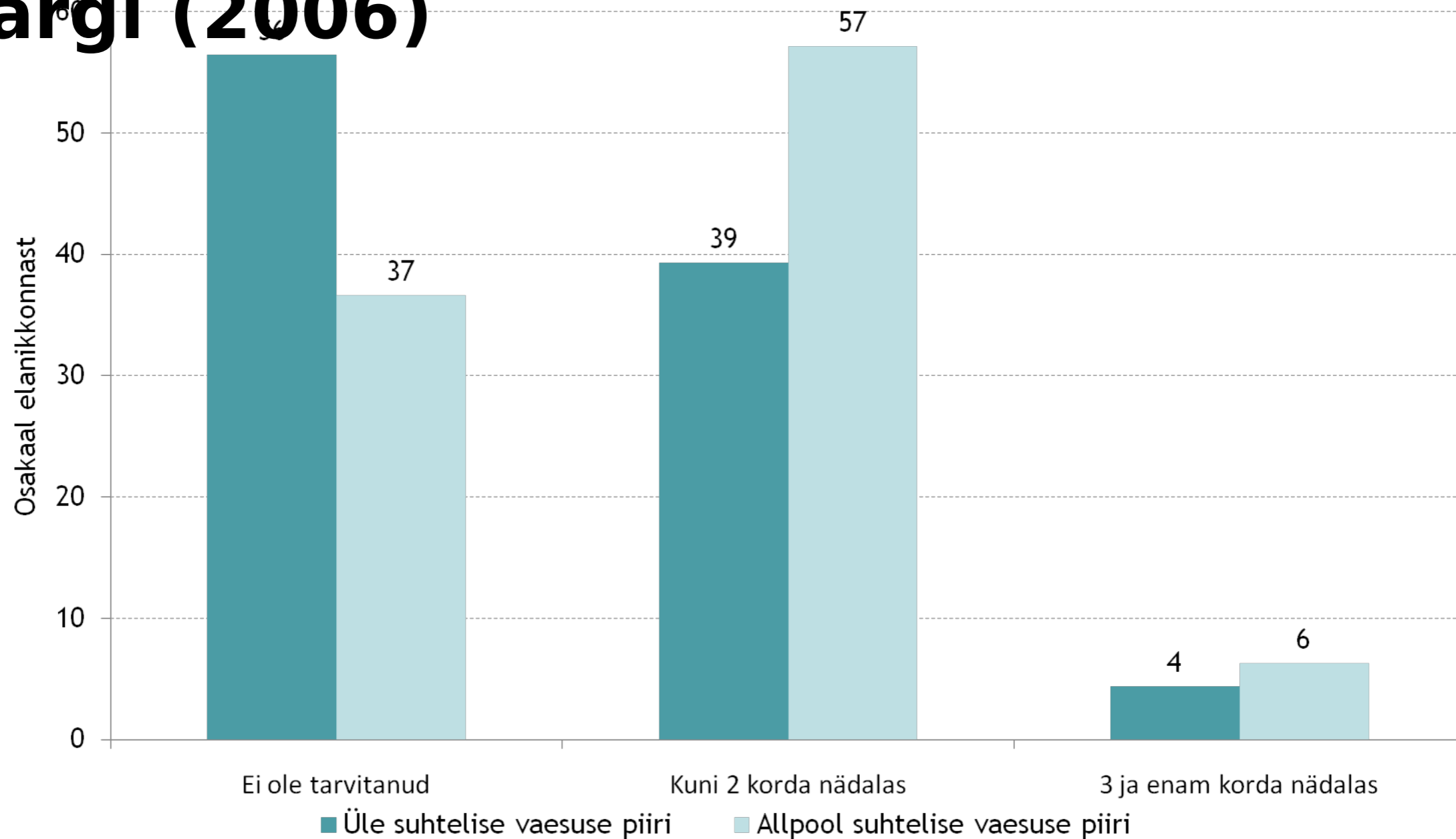
Maovähk (2008)

Näitaja: **Haigestumus maovähki (2008) 100 000 elaniku kohta**

Allikas: Vähiregister, Tervise Arengu Instituut

Alkoholi tarvitamine sissetuleku järgi (2006)

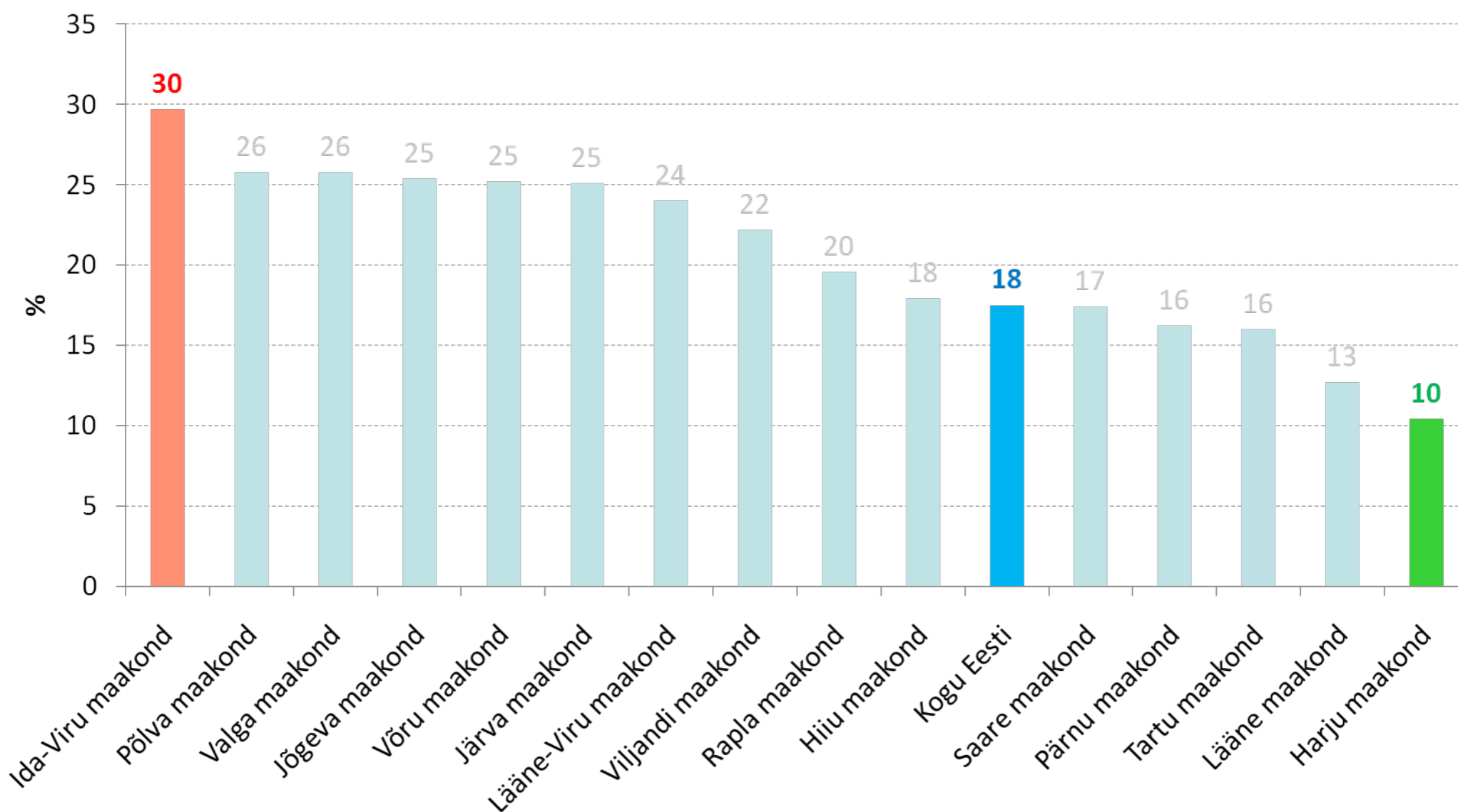

Näitaja: **Alkoholi tarvitamine (% elanikest) sissetuleku järgi**

Allikas: Eesti Terviseuuring, Tervise Arengu Instituut

Suhteline vaesus (2011)

Näitaja: **elanike osakaal, kelle ekvivalentnetosissetulek jääb allapoole suhtelise vaesuse piiri**

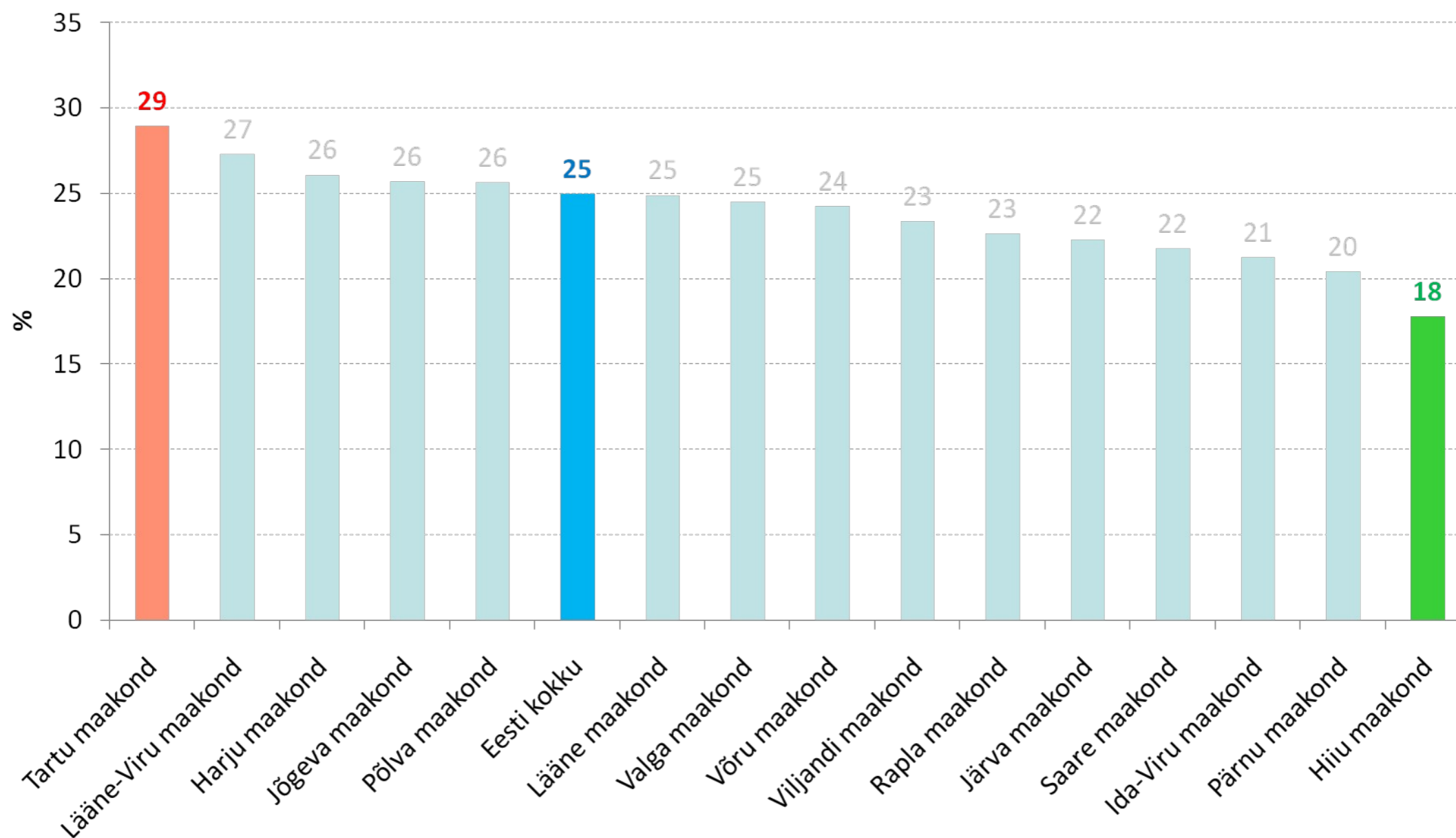
Allikas: Paikkonna tervisemõjurite uuring, Tervise Arengu Instituut

3

Depressiooni sümptomid (2011)

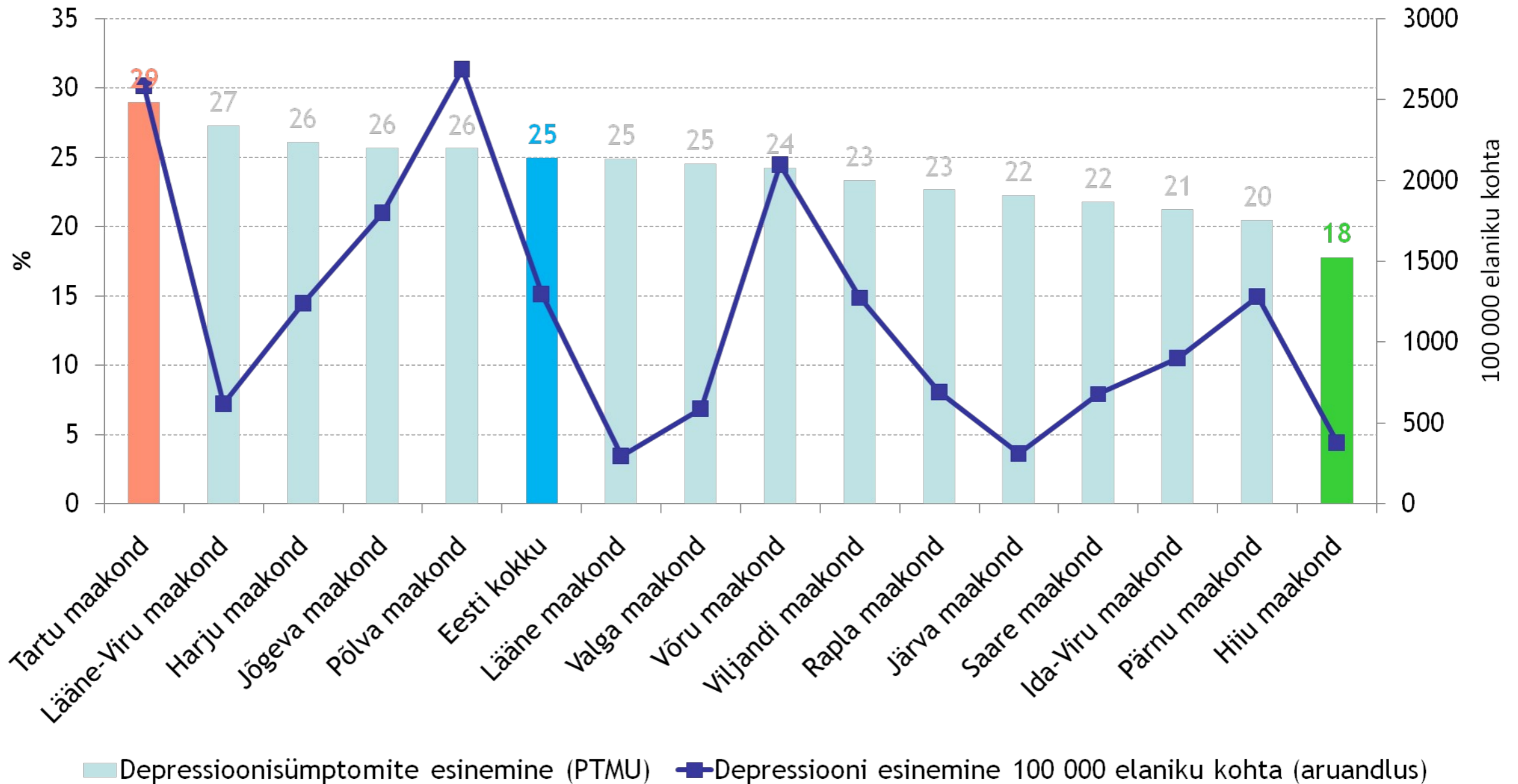

Näitaja: **elanike osakaal, kellel esineb depressiooni sümptomeid**

Allikas: Paikkonna tervisemõjurite uuring, Tervise Arengu Instituut

Depressiooni sümptomid vs registreeritud haigestumus (2011)

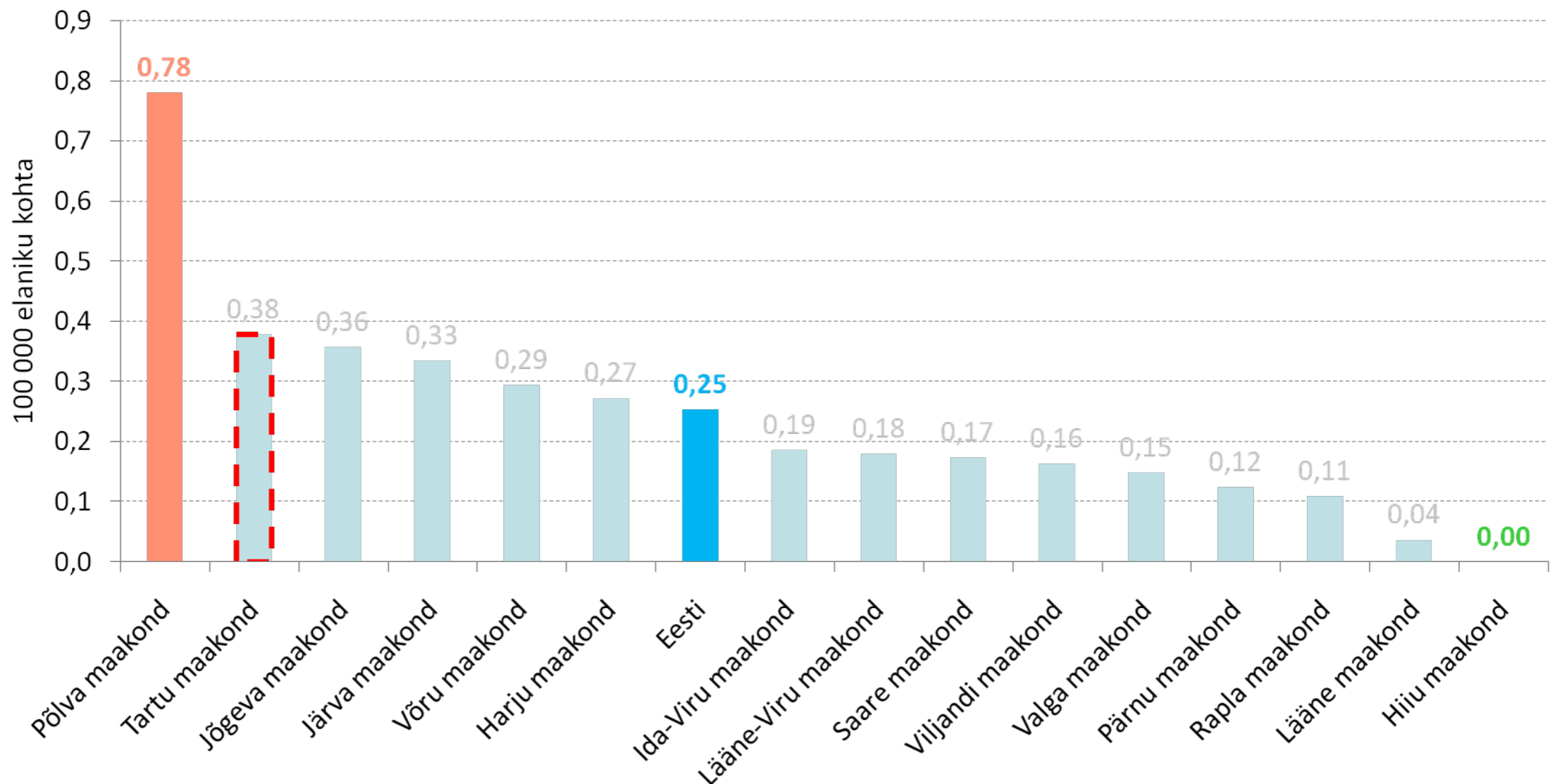

Näitaja: elanike osakaal, kellel esineb depressiooni sümptomeid (2011) / registreeritud esmase või korduva depressiooni juhud 100 000 el. kohta

Allikas: Paikkonna tervisemõjurite uuring, Tervise Arengu Instituut / aruandlus, Tervise Arengu Instituut

Kiirabilt abi saanud suitsiidkatse tõttu (2011)

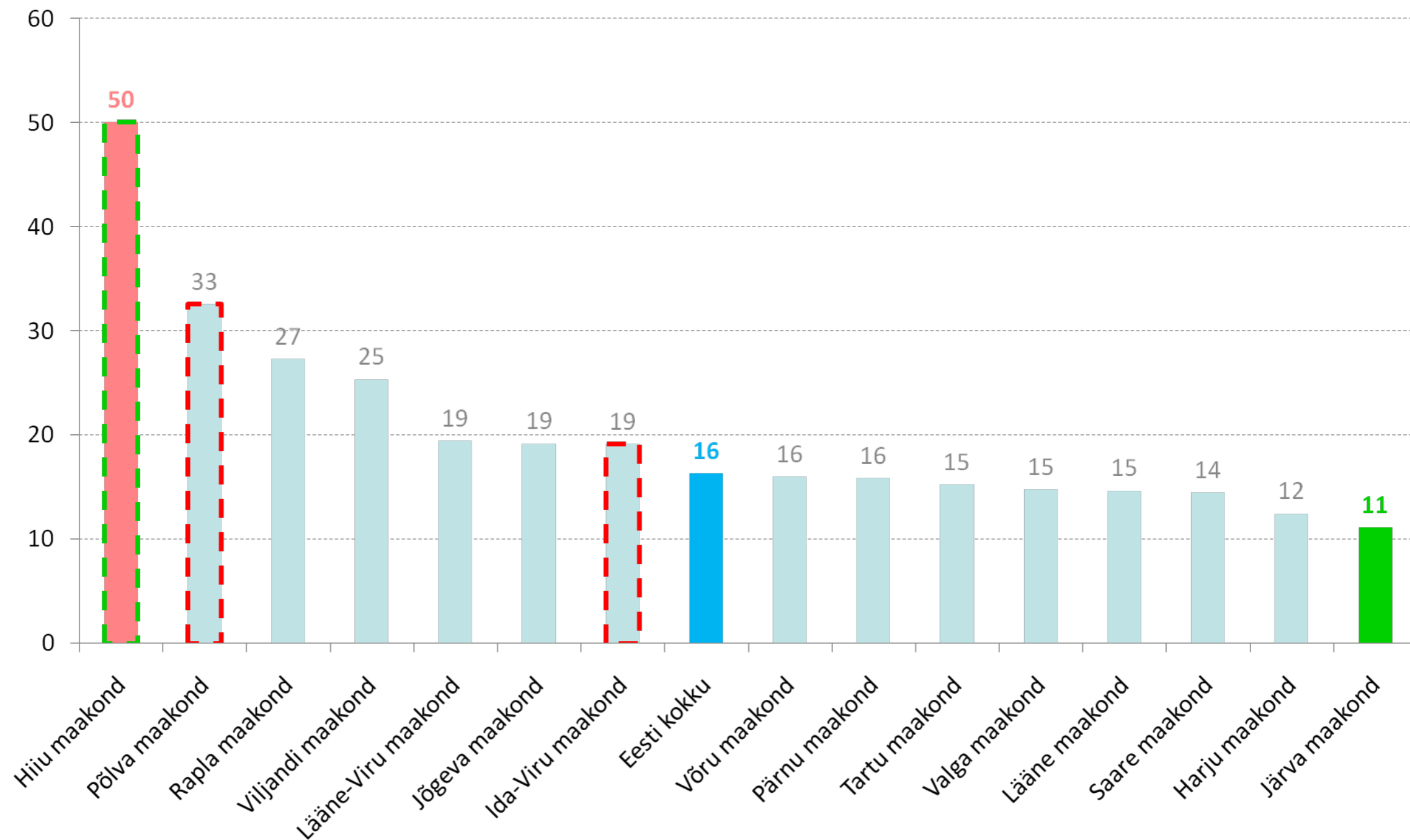
Näitaja: **Kiirabilt abisaanute väljakutsete põhjus: suitsiidikatsest põhjustatud vigastused 100 000 elaniku kohta**

Allikas: Aruandlus, Tervise Arengu Instituut

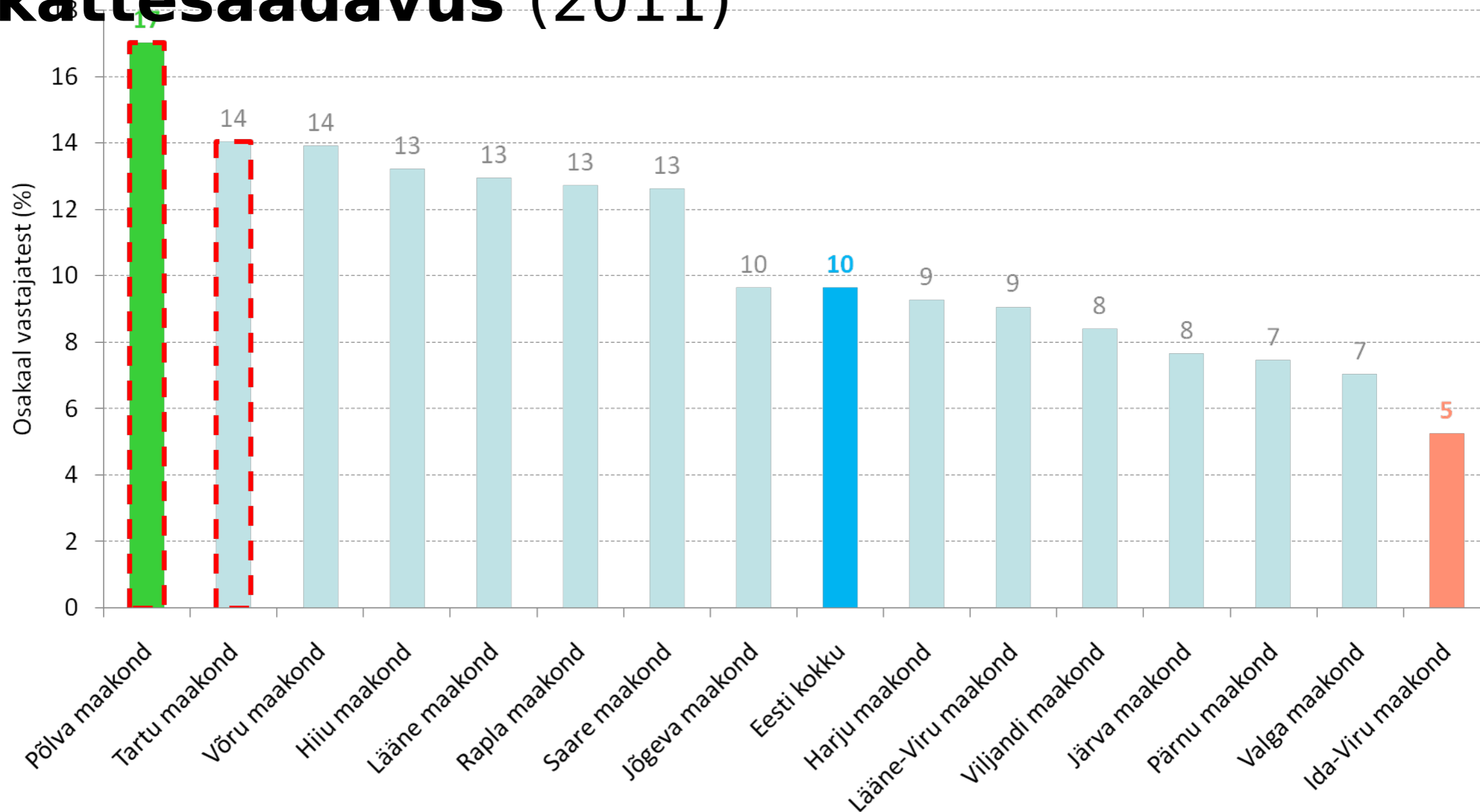
Suitsiidisurmad (2011)

Näitaja Surma põhjus: enesetapp (X60-X84)

Allikas: Surma põhjuste register, Tervise Arengu Instituut

Psühholoogilise nõustamise kättesaadavus (2011)

Näitaja Psühholoogilise nõustamise kättesaadavus (vähemalt järgmisel nädalal), osakaal vastajatest

Allikas: Paikkonna tervisemõjurite uuring, Tervise Arengu Instituut

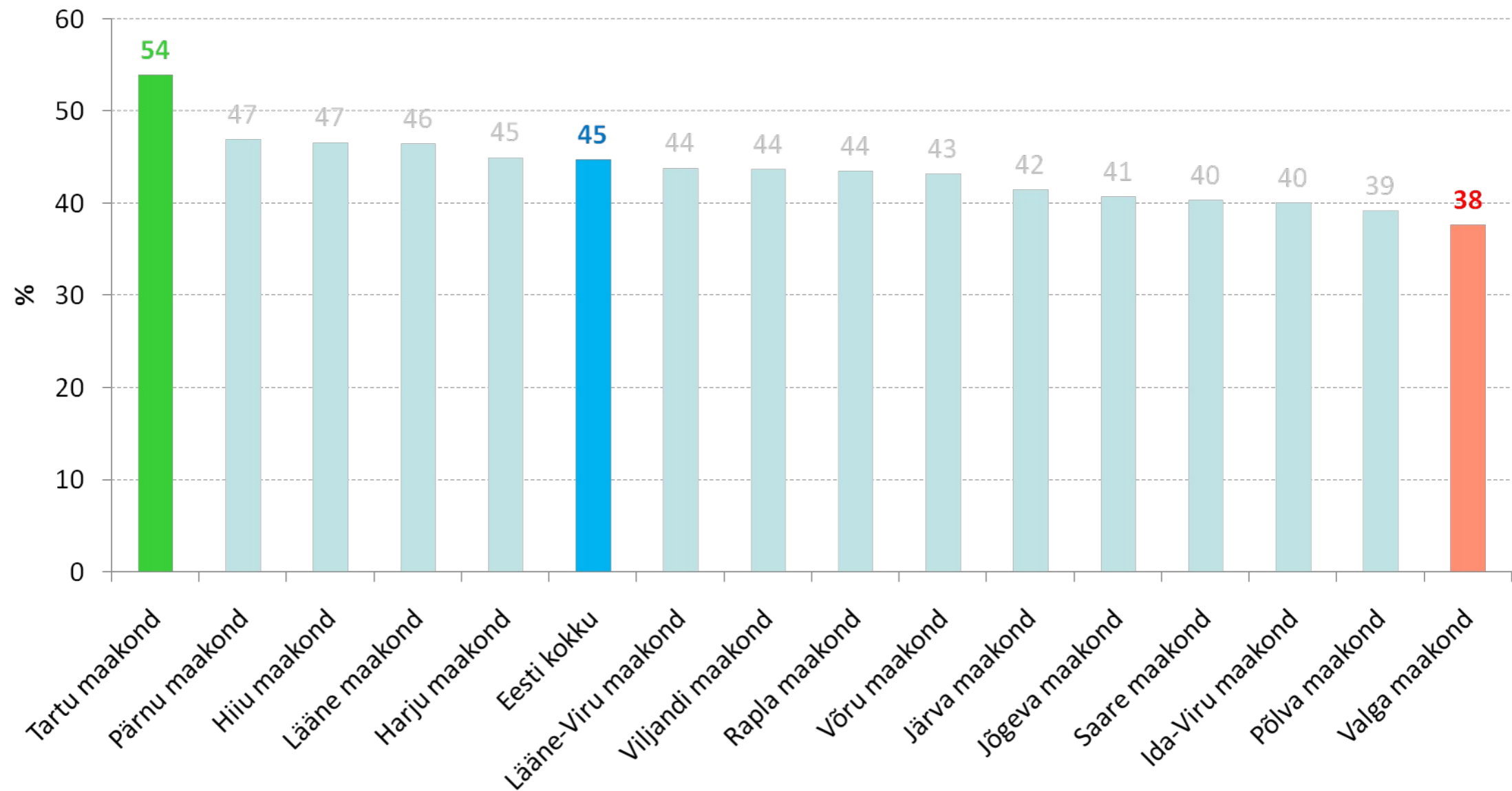
Tervise Arengu Instituut
National Institute for Health Development

4

Vaba aja liikumisharrastused (2011)

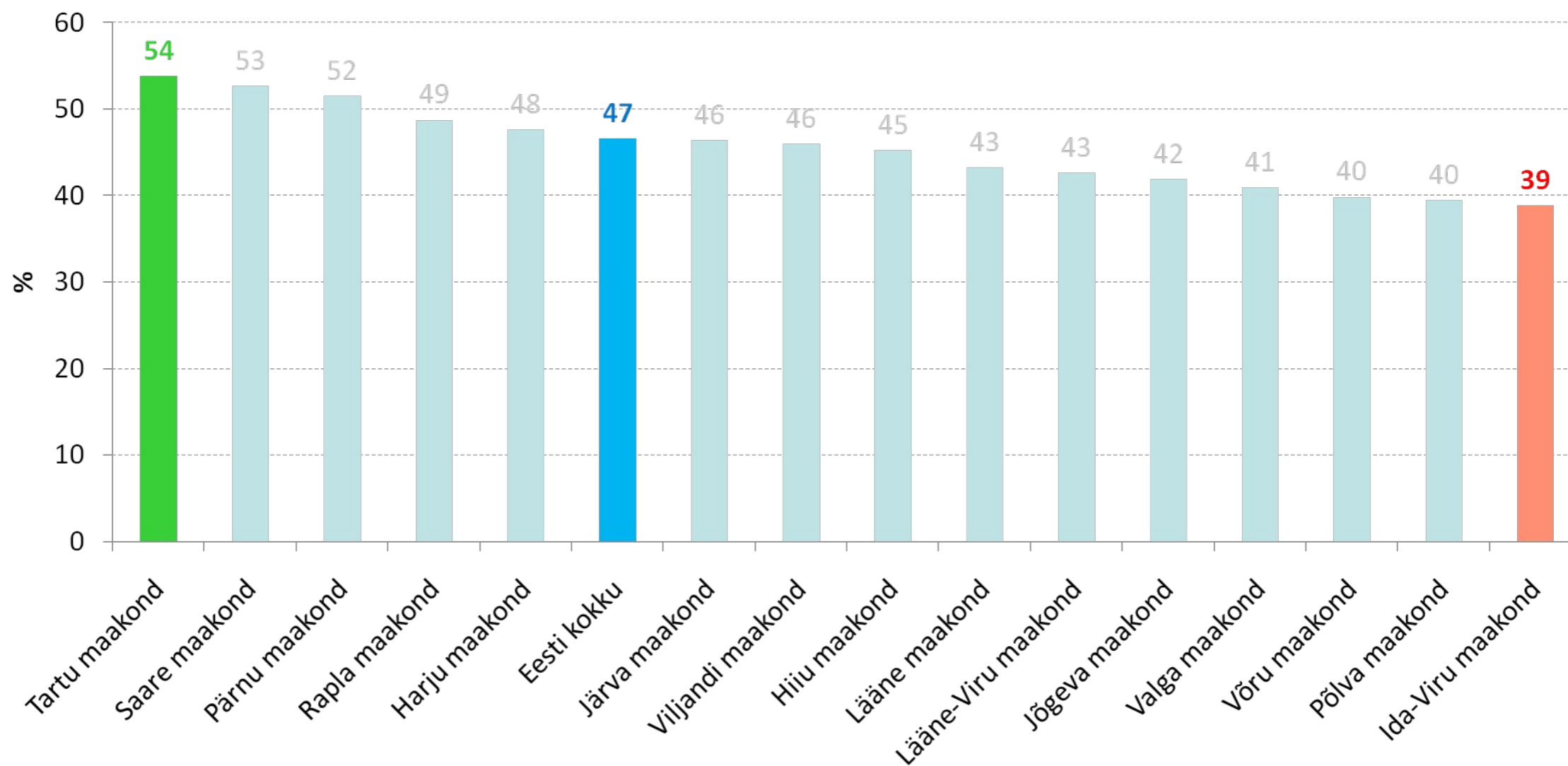

Näitaja: vähemalt 1 korra nädalas vabal ajal mõne liikumisharrastusega tegelemine

Allikas: Paikkonna tervisemõjurite uuring, Tervise Arengu Instituut

Tervise enesehinnang (2011)

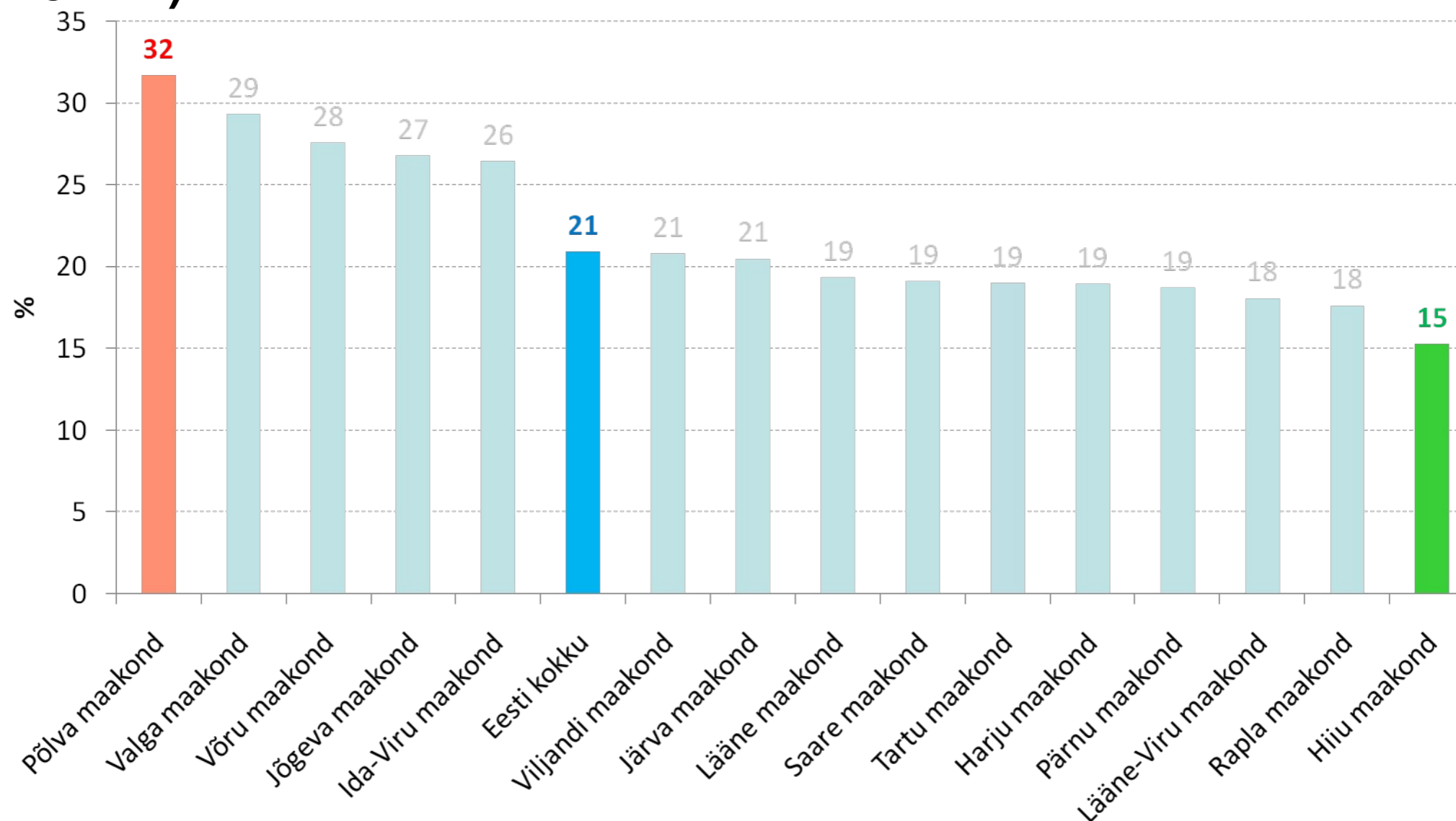

Näitaja: **väga hea või hea tervise enesehinnang**

Allikas: Paikkonna tervisemõjurite uuring, Tervise Arengu Instituut

Tervisest tingitud piirangud igapäevases elus (2011)

Näitaja: **igapäevane toimetulek viimase 6 kuu jooksul seoses haiguse või terviseprobleemiga**

Allikas: Paikkonna tervisemõjurite uuring, Tervise Arengu Instituut

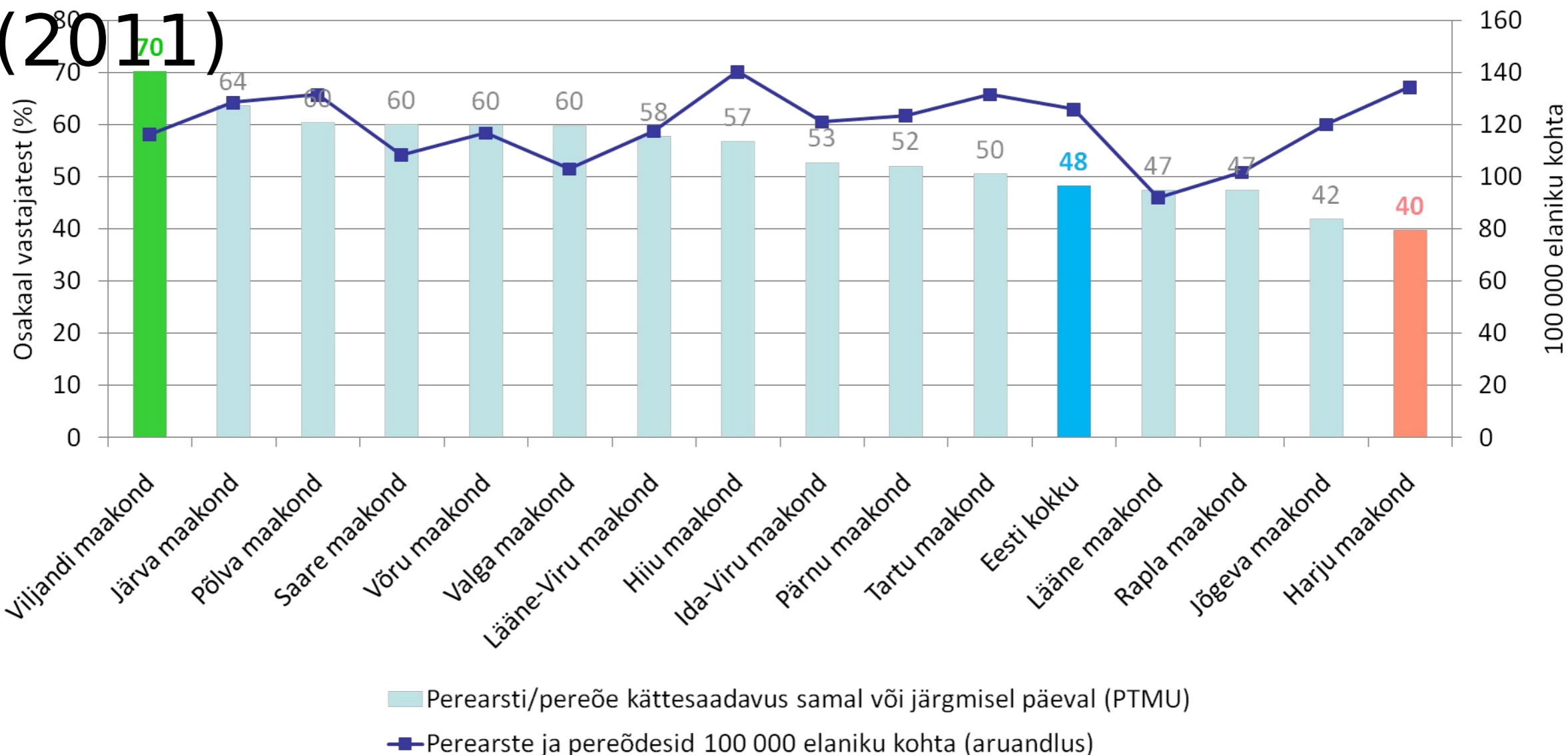
Tervise Arengu Instituut

National Institute for Health Development

Perearsti või pereõe kättesaadavus vs perearstide ja pereõdede arv

(2011)

Näitaja: perearsti/pereõe kättesaadavus samal või järgmisel päeval, osakaal vastajatest / perearstide ja õdede täidetud ametikohad 100 000 kohta

Allikas: Paikkonna tervisemõjurite uuring, Tervise Arengu Instituut / Aruandlus, Tervise Arengu Instituut

Vaatamata sellele, et Eesti on väga väike riik, on eri maakondades elavate inimeste tervisenäitajates üsna märkimisväärsed erinevused.

Kõige murettekitavamad on äärmused (suurem hulk maakondi jääb keskmise lähedale) - halvima/parima vahe on mitmete näidete puhul liiga suur - nii väikeses riigis ei tohiks erinevused nii suured olla.

Äärmused tervises on enamasti samad maakonnad - kuid on ka probleeme, mis on üle-eestilised (ülekaalulisus, ebatervislik toitumine).

Tervishoiu seisukohalt - piirkonna soo/vanuseline jaotus mõjutab tervishoidu, kuna meeste/naiste ja vanade/noorte haigestumus on erinev (näiteks piirkondades, kus on noori rohkem, esineb rohkem vigastusi; vananeva elanikkonnaga maakondades on nt pahaloomulistes kasvajatesse haigestumus kõrgem)

Tervis on tavaliselt parem kõrgema sissetuleku, hariduse ja sotsiaalse staatusega elanikel ning mida suuremad on riigis käärid neis valdkondades, seda suuremad on ka erinevused tervises

**Tervisest rääkides ei saa me üle ega
ümbes Eesti regionaalarengu
väljakutsetest**

**Oluline on järele aidata neid piirkondi,
kus on seis kõige hullem**

Kui räägime nendest erinevustest, on loogiline, et inimesed küsivad “miks?”

Eestis ei ole seda uuritud, regionaalseid andmeid ei koguta süstemaatiliselt ning meil ei ole millegi põhjalt analüüsida.

- Võime välja mõelda loogilisi järeldusi, miks see nii on, aga kindlalt öelda ei saa

- Võib oletada, et põhjused on sotsiaalmajanduslikud, aga samuti kindlalt väita ei saa

Arstide võimalik panus:

Arstina:

- * perearstid - alkoholisõltuvuse varajane avastamine
- * raseduse ajal suitsetamine – arstidepoolne nõustamine
- * ülekaalulisus – nõustamine

Kodanikuna...

Erialaliidu liikmena...

AITÄH!